

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

Rapport

Lidingö kommun

KPMG AB

2018-06-13

Antal sidor 20

Antal bilagor 3

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	2
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Lagstiftning	4
3.2	Revisionens tidigare granskning	5
3.3	Organisation och ansvar	6
3.4	Styrning	6
3.4.1	Övergripande mål	6
3.4.2	Omsorgs- och socialnämndens mål	7
3.4.3	Policy för integration och inkludering	7
3.5	Lidingö kommuns mottagande	8
3.5.1	Bostäder	10
3.5.2	Arbete/sysselsättning	10
3.5.3	Sfi	11
3.5.4	Frivilligorganisationer	12
3.6	Ekonomi	13
3.7	Uppföljning	14
4	Slutsats och rekommendationer	14
4.1	Svar på revisionsfrågan	15
4.2	Våra rekommendationer	16
	Bilaga 1	18
	Bilaga 2	19
	Bilaga 3	20

1 Sammanfattning

Vi har av Lidingö kommuns revisorer fått i uppdrag att granska stadens mottagande av nyanlända. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2018.

Granskningen har syftat till att övergripande bedöma hur Lidingö kommun arbetar med mottagande och integration av nyanlända.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunen bedriver ett ändamålsenligt mottagande och integration av nyanlända.

Svaren på revisionsfrågorna redovisas i avsnitt 4.

Lidingö kommun har under många år tagit emot nyanlända och efter de stora flyktingströmmarna år 2015 har nu organisationen formats till en tydlig och väl anpassad organisation med stora utvecklingsmöjligheter.

Lidingö kommun klarar idag av att ta emot det antal nyanlända och det antal ensamkommande barn och ungdomar som man fått sig anvisade i de s.k. kommuntalen.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunen att:

- Den integrationspolicy som finns är från 2015 och är ett övergripande dokument som gäller hela den kommunala förvaltningen. I policyn finns ett uppdrag om uppföljning men vi har i denna granskning inte tagit del av någon uppföljning enligt denna modell. Frågan som uppstår är om policyn bör revideras och lyftas till den politiska församlingen och/eller om integrationspolicyn bör/ska ingå i ordinarie styrsystem med mål. Detta är en fråga som bör lyftas då det ej är tillfredställande med dokument som ej anses aktuella och möjliga att följa upp.
- Det finns ett starkt politiskt fokus på sysselsättning och vår uppfattning är att förvaltningen arbetar med dessa frågor på ett framgångsrikt sätt. Vi bedömer det som viktigt att arbetet som utförs på enheten och resultatet som uppnås värderas och följs upp regelbundet, i synnerhet med kopplingen till Sfi och utbildningsplikten.
- Sfi-undervisningen utgör en mycket viktig del av integrationsarbetet inom kommunen. Vår bedömning är att samverkan kan utvecklas ytterligare med kommunen i övrigt. I synnerhet gällande frågan om utbildningsplikt kontra arbete/praktik och långsiktighet i integrationen. Vi kan konstatera att utbildningens syfte och politikens mål att snabbt komma ut i sysselsättning inte är fullt ut kompatibla men att en medvetenhet finns om problemet. Det enda som kan råda bot på detta i nuläget är som vi uppfattar ett bättre samarbete och samverkan internt inom kommunen.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Lidingö kommuns revisorer fått i uppdrag att granska stadens mottagande av nyanlända. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2018.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen har syftat till att övergripande bedöma hur Lidingö kommun arbetar med mottagande och integration av nyanlända.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Hur har Lidingö påverkats av bosättningslagen?
- Hur många flyktingar, ensamkommande barn, andra skyddsbehövande och anhöriga har anvisats till kommunen?
- Hur många har beviljats uppehållstillstånd och boende?
- Hur ser mottagandet av kvotflyktingar ut?
- Hur ser kostnader och intäkter ut för mottagande av nyanlända fram till idag?
- Hur stora är kostnaderna för de som varit i kommunen i två år och etableringsperioden är slut?
- Hur ser prognosen ut framöver?
- Vilka är erfarenheterna från de nyanlända som varit här två år eller mer?
- Hur ser jämförelsen ut med andra kommuner?
- Vilka strategier har kommunen för hur nyanlända ska bli integrerade efter två års vistelse i kommunen.

Granskningen omfattar kommunstyrelsens och samtliga berörda nämnders arbete med mottagande och integration.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om verksamheten uppfyller:

- Politiska beslut.
- Aktuell lagstiftning.
- Aktuella förändringsprocesser.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av relevanta dokument.
- Intervjuer med berörda tjänstemän och politiker.
  - Enhetschef Arbetsmarknad Bostad Integration (ABI)
  - Enhetschef, Enheten försörjningsstödsinsatser
  - Controller, Omsorgs- och socialförvaltningen
  - Rektor Vuxenutbildningen
  - Representant(er) från vänverksamheten

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

- Omsorgs- och socialnämndens ordförande.
  - Intervju med ett urval nyanlända som varit i kommunen både mindre och mer än två år.

Rapporten är faktakontrollerad av rektor för Vuxenutbildningen. Enhetschef för ABI har getts möjlighet att faktagranska.

3 Resultat av granskningen

3.1 Lagstiftning

Det finns en omfattande lagstiftning kring mottagande av nyanlända. Poängteras kan dock att nyanlända i grunden omfattas av samma lagstiftning som övriga kommuninnevånare. Kommunen har det yttersta ansvaret för att vuxna, barn och ungdomar som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver

I december 2010 trädde lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare i kraft¹. Lagen innebär bl.a. att statens ansvar blev större för nyanländas etablering, ett ansvar som tidigare låg på kommunerna. Arbetsförmedlingen fick ett samordnande ansvar för etableringsinsatserna. En viktig utgångspunkt i lagen är att arbetsmarknadsperspektivet ska gälla från första dagen. Varje nyanländ ska utifrån sina egna förutsättningar få professionellt stöd för att så snabbt som möjligt lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning samt ta del av de rättigheter och skyldigheter som gäller i Sverige.

Arbetsförmedlingen ska upprätta en individuell plan, etableringsplan, med insatser för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering. Etableringsplanen löper normalt på 24 månader och efter den perioden ska den enskilde kunna vara självförsörjande. Den som har en etableringsplan har också rätt till etableringsersättning från Försäkringskassan.

Kommunernas ansvar för nyanlända är:

- Ansvarar för mottagande och bostadsförsörjning².
- Ska vid behov ge praktisk hjälp i samband vid bosättning.
- Ansvarar för undervisning i Sfi, samhällsorientering och annan vuxenutbildning.
- Ansvarar för skola, förskoleverksamhet, barnomsorg mm.
- Ansvarar för försörjning för dem som inte har rätt till etableringsplan.

Om en person som ansökt om asyl får uppehållstillstånd får hen rätt att bosätta sig i Sverige. Det gäller även kvotflyktingar som får uppehållstillstånd innan de kommer till Sverige. När en asylsökande fått uppehållstillstånd och vill ha hjälp med att hitta ett boende anvisar Migrationsverket en kommun som ansvarar för mottagandet. Kommunen har som längst två månader på sig att genomföra mottagandet. Efter två månader övergår ansvaret till kommunen.

---

¹ Lag 2010:197

² Lag 2000:1383

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

En kommun är skyldig att efter anvisning ta emot en nyanländ för anvisning i en kommun enligt den s.k. bosättningslagen³. Lagen innebär att alla kommuner ska anvisas att ta emot nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd. Syftet med lagen var att ge en mer rättvis fördelning av nyanlända i landets kommuner och samtidigt förbättra nyanländas möjligheter att komma in i samhället och ut på arbetsmarknaden.

Enligt Förordning 2016:40 regleras länstal för varje år och för år 2018 ska Stockholms län ta emot 4931 nyanlända (2017, 6904 personer) med beviljade uppehållstillstånd eller tillfälliga uppehållstillstånd. Länsstyrelserna fastställer kommuntal. Hur stort kommuntal beror på kommunens storlek, arbetsmarknadsläge, det sammantagna mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn samt hur många asylsökande som redan vistas i kommunen.

I Lidingö kommun var kommuntalet för år 2016 171 personer, 2017 183 personer som beviljats uppehållstillstånd och för 2018 är kommuntalet 144 personer. Se bilaga 1 och 2 med jämförelse för Stockholms län.

Ett nytt regelverk trädde ikraft den 1 jan 2018 med syfte att ytterligare underlätta och påskynda vissa nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Regelverket harmoniseras i större utsträckning med vad som gäller för övriga arbetssökande och den tidigare rättigheten till etableringsplan tas bort och ersätts med anvisning till det arbetsmarknadspolitiska programmet. Regeringen har också i samband med detta tillfört medel till kommunerna för att bättre kunna möta utbildningsbehov för nyanlända. Nyanlända som bedöms vara i behov av utbildning för att kunna komma i arbete har därmed utbildningsplikt.

Kommuner har rätt till ersättning från staten för vissa av de kostnader de har för asylsökande. Kommuner har även rätt till ersättning för vissa kostnader de har för personer som ansökt om eller fått uppehållstillstånd. En del av de statliga ersättningarna betalas ut utan ansökan och en del behöver kommuner ansöka om. Ersättningarna gäller även ensamkommande barn och ungdomar.

Vad avser ensamkommande barn så finns sedan 2016 en ny anvisningsmodell för hur anvisning ska fördelas mellan länet och kommunerna. Här gäller att varje kommun tilldelas en viss andel som ställs i relation med totalt gjorda anvisningar, folkmängd, mottagande av nyanlända och ensamkommande barn m.fl. variabler.

3.2 Revisionens tidigare granskning

Revisionen i Lidingö kommun gjorde 2017-01-27 en granskning angående Lidingö kommuns flyktingmottagande. Granskningen var föranledd av den stora flyktingvåg som kom till Sverige under slutet av 2015 och början av 2016. Detta ställde stora och specifika krav på kommunerna. Vid denna granskning konstaterade revisorerna att Lidingö kommun hanterat flyktingmottagandet väl med tanke på den akuta situation som uppstod hösten 2015. Revisorernas uppfattning var då att det på alla nivåer i kommunen arbetades med att få ett fungerande mottagande. Den utmaning som

---

³ Lag 2016:38

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

konterades för kommunen var integrationen, d v s hur ska de nyanlända integreras i det svenska samhället och hur ska de trivas och fungera i Lidingö stad mm?

Revisorerna lämnade också ett antal rekommendationer som handlade om dels vikten av att arbeta med sysselsättningsåtgärder för att undvika försörjningsstöd, dels vikten av en effektiv och strukturerad hantering av statsbidragen för flyktingmottagandet.

3.3 Organisation och ansvar

Hela den kommunala organisationen, både på politisk nivå och förvaltningsnivå, har ett ansvar för mottagandet av nyanlända.

Enligt "Policy för integration och inkludering av nyanlända i Lidingö stad" ska kommunstyrelsen ha det övergripande ansvaret för frågor som rör integration i staden.

De nämnder som förutom Kommunstyrelsen har det största ansvaret är Omsorgs- och socialnämnden och Utbildningsnämnden. Övriga nämnder berörs på olika sätt av mottagandet.

Omsorgs- och socialnämnden har sen år 2017 ansvaret för mottagandet av nyanlända. Inom omsorgs- och socialförvaltningen finns Arbetsmarknad Bostad Integration (ABI) som har huvudansvaret för mottagandet i Lidingö kommun.

All utbildning finns inom Utbildningsnämnden, förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildningen. Inom vuxenutbildningen finns Sfi⁴ som har en stor del i integrationsarbetet.

Våra kommentarer: Vi gör den bedömningen att organisationen är ändamålsenlig i och med att det mesta som rör själva mottagandet och integrationsarbetet idag finns samlat inom en förvaltning.

3.4 Styrning

3.4.1 Övergripande mål

Lidingö kommun arbetar utifrån visioner och strategiska mål samt finansiella mål. Målen gäller alla invånare i Lidingö stad.

I "Budget 2018 och plan 2019-2020" redovisas visionerna samt målen. Inledningsvis beskrivs mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn som en fortsatt utmaning. Prognoser framåt visar på en ytterligare ökning av utgifterna. För staden kommer "budgetpåverkan primärt ske inom omsorgs- och socialnämnden i form av ökat ekonomiskt bistånd, kostnader för boende samt arbetsmarknadsåtgärder". Arbetet med att tillskapa boende för nyanlända är en "fortsatt svår utmaning".

Kommunstyrelsen anser att insatserna för att stärka kopplingen till arbetsmarknaden för nyanlända och andra Lidingöbor långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden behöver förstärkas. Detta innebär att stadens insatser inom området arbetsmarknadsfrågor behöver stärkas, utvecklas och samordnas över förvaltningsgränserna. Därför tillsätts resurser för detta ändamål. Se vidare avsnitt 3.5.

---

⁴ Svenska för invandrare

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

Kommunstyrelsens hållning är att när etableringsperioden på två år, som är statens ansvar, löpt ut, ”ska staden så långt det är lagligt möjligt behandla alla innevånare på samma sätt enligt likabehandlingsprincipen”.

Ansträngningarna med att finna goda vägar till bra integration ska fortsätta.

Den satsning som gjordes inför 2017 med riktade insatser för nyanlända kvarstår 2018. Dessutom är målsättningen att tillsätta resurser för att stärka insatserna för koppling till arbetsmarknaden för nyanlända och andra Lidingöbor långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden. Även en riktad satsning på Sfi görs.

Kommunstyrelsen har tagit beslut⁵ om bostäder till nyanlända efter etableringstiden. Beslutet innebär att nyanlända som anvisats från Migrationsverket till staden fr.o.m. den 1 mars 2016 erbjuds bostad under etableringstiden, 24 månader, men ska därefter sägas upp. Nyanlända som kom före 1 mars 2016 ska erbjudas fortsatt boende, och de som har besittningsskydd har möjlighet att ta över sin bostad om de godkänns av fastighetsägaren.

Om den enskilde efter etableringstiden inte lyckas ordna eget boende har den enskilde rätt att söka bistånd enligt socialtjänstlagen då staden har det yttersta ansvaret för de som vistas i kommunen.

Ovanstående är en tolkning av Bosättningslagen som Lidingö stad gjort. Förvaltningsrätten ger kommunstyrelsen i Lidingö kommun rätt i sin dom om hur bosättningslagen ska tolkas. Lidingö kommuns beslut om uppsägning av hyreskontrakten var överklagat.

Kommunstyrelsen har även tagit beslut om ”Inhyrning av bostäder till nyanlända”.⁶ Beslutet innebär att kommunen öppnar upp för ett större samarbete med enskilda fastighetsägare på Lidingö som önskar hyra ut hel eller del av sin bostad. Ersättningsnivåer för inhyrning av bostäder fastslås i beslutet.

3.4.2 Omsorgs- och socialnämndens mål

Omsorgs- och socialnämnden har ett antal prioriterade mål varav ett är ”Implementera program för att personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska bli självförsörjande.”

Under 2017 har integrationsenheten utökat personalresurserna med en integrationspedagog och två arbetskoordinatorer för att motivera och hjälpa nyanlända till arbete samt för att arbeta med aktiviteter som påskyndar integrationen i samhället. Ett fortsatt fokus på detta sker 2018. Viktigt är också den samverkan både intern och externt som man fortsätter med för att öka möjligheterna för de nyanlända att bli självförsörjande.

3.4.3 Policy för integration och inkludering

Lidingö kommun har tagit fram ”Policy för integration och inkludering av nyanlända i Lidingö stad”.⁷ Syftet med policyn är att det ska vara ett samlat och övergripande styrdokument som ska beskriva stadens arbete med integrations- och inkluderingsfrågor. Målsättningen är att alla nyanlända via insatser utifrån ska kunna leva ett självständigt liv med egen försörjning samt ska kunna delta i samhällslivet på

⁵ KS/2017:335 Antagen av KS 2017-10-09 § 145

⁶ KS/2017:294 Antagen av KS 2017-10-09 § 144

⁷ KS/2015:234. Antagen av KF 2015-11-23.

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

samma villkor som övriga Lidingöbor. Varje nyanländ ska på sikt uppleva att hen är inkluderad i samhället.

Policyn beskriver vidare hur arbetet ska fungera med bl a samarbete, hur man ska arbeta för att uppfylla målen samt vem som har ansvaret. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret. Enligt policyn ska en handlingsplan finnas som ska beskriva vilka insatser som ska genomföras samt vilka som är ansvariga för genomförandet. Målsättningen är att det ska vara ett levande dokument.

Vidare framkommer av policyn att det varje år ska göras uppföljningar för att säkerställa att de krav som ställs på:

- **Överenskommelse om mottagande.** Lidingö stad ska uppfylla de överenskommelser som ingås med staten om antal platser för mottagande av nyanlända.
- **Arbete och självförsörjning.** En stor del av målgruppen nyanlända ska, utifrån varje individs förutsättningar, vara självförsörjande genom arbete eller utbildning.
- **Språkkunskaper.** En stor del av målgruppen nyanlända ska, utifrån varje individs förutsättningar, ha tillräckliga språkkunskaper för att självständigt kunna klara sig i samhället. Målet är att varje nyanländ inom två år ska ha klarat B-nivån på Sfi.
- **Delaktighet i samhället.** Varje nyanländ person ska utifrån intresse och förmåga ges möjlighet att i praktiken delta i de aktiviteter som är öppna för andra Lidingöbor.

Våra kommentarer: Vår bedömning är att det finns en tydlig politisk styrning kring hur mottagandet av nyanlända och integration ska se ut. Tydligt är att förvaltningen ska arbeta utifrån perspektivet arbete eller annan sysselsättning och satsningar har gjorts inom området. Tydligt är också att bostäder inte erbjuds efter etableringsperioden, ett beslut som väckt uppståndelse.

Den integrationspolicy som finns är från 2015 och är ett övergripande dokument som gäller hela den kommunala förvaltningen. I policyn finns ett uppdrag om uppföljning men vi har i denna granskning inte tagit del av någon uppföljning enligt denna modell. Frågan som uppstår är om policyn bör revideras och lyftas till den politiska församlingen och/eller om integrationspolicyn bör/ska ingå i ordinarie styrsystem med mål. Detta är en fråga som bör lyftas då det ej är tillfredställande med dokument som ej anses aktuella och möjliga att följa upp.

3.5 Lidingö kommuns mottagande

Omsorgs- och socialnämnden har sen 2017 ansvar för mottagning av nyanlända och integration. Ansvaret innebär att ordna bostad och samt att anmäla till Sfi, skola/förskola samt möjliggöra att alla vuxna deltar i samhällsorientering. I bilaga 3 redovisas det s.k. integrationshjulet.

Handläggare inom Arbetsmarknad Bostad Integration (ABI) arbetar med detta och deras uppdrag är brett, de jobbar med nyanlända både i och utanför etableringen, även

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

svenskfödda och unga vuxna 16-24 år samt arbetar också med sommarjobb för unga mellan 16-18 år.

ABI utökades inför år 2017 med en integrationspedagog och två arbetskoordinatorer för att motivera och hjälpa nyanlända till arbete samt för att arbeta med aktiviteter som påskyndar integrationen i samhället.

Arbetskoordinatorerna arbetar med individuella insatser i syfte att matcha en nyanländ med arbete eller praktikplats.

Integrationspedagogen arbetar har ett särskilt ansvar för familjer och för de personer som bor i Högsätrahuset.

Enheten är som nämnts innan relativt ny och därtill växande. Ett utvecklingsarbete pågår kontinuerligt inom enheten och en utmaning är "rätt stöd till rätt behov" samt digitalisering.

Varje år kommer att antal ensamkommande barn och ungdomar till Lidingö. Många av dessa väntar på besked om uppehållstillstånd. Staden ansvarar för boende och god man till barnet/ungdomen. Boenden finns på Lidingö men kommunen placerar även i andra kommuner. Vid årsskiftet 2017/18 omfattade verksamheten totalt 81 barn/ungdomar varav 21 var asylsökande. Av de 81 barnen/ungdomarna bor 45 på Lidingö, resten i andra kommuner. Under 2017 togs ett barn emot. Som en jämförelse kan nämnas att årsskiftet 2016/17 ansvarade enheten för 141 barn.

Totalt har 183 nyanlända kommit till Lidingö under 2017, vilket motsvarar kommuntalet. 25 av dessa kom under januari 2018. Under 2018 beräknas 144 nyanlända komma till Lidingö enligt fördelningstalet.

Under 2018 har hitintills 9 familjer med kvotflyktingar tagits emot. Kvotflyktingar kommer direkt från flyktingläger någonstans i världen och placeras direkt i kommun. De familjer som kommit har oftast ett flertal barn och mottagandet ställer högre krav i ett inledningsskede.

I och med den nya organisationen är nu alla handläggare som arbetar med ekonomiskt bistånd för nyanlända organiserade inom enheten för försörjningsstödsinsatser. Tidigare fanns ett antal handläggare inom integration. Försörjningsstöd i det s.k. "glappet" finns fortfarande kvar på ABI. Fr.o.m. den 1 maj har ärenden succesivt flyttas över till försörjningsstödsenheten och i dagsläget har ca hälften av alla ärende flyttats över. Ett nära samarbete finns etablerat mellan ABI och försörjningsstödsenheten. Vissa problem finns med det verksamhetssystem idag med olika versioner av samma datasystem. En upphandling är på gång om ett nytt system men till dess är det mycket dubbelarbete.

Försörjningsstöd utgår till nyanlända enligt samma norm som för övriga Lidingöbor. De nyanlända som genomgått etableringen är en ny målgrupp för försörjningsstödsenheten. Hur många de är och vilka kostnaderna är kan ej särskiljas och ska ej heller göras enligt lagstiftningen. Inom enheten är dock uppfattningen att "det inte är några jättemängder". Nämnas kan att det är många som får kompletterande försörjningsstöd då hyresnivåerna på Lidingö är höga.

Inom försörjningsstödsenheten anser man det vara mycket viktigt att jobba med arbetsmarknadsinsatser då erfarenhet visar att långa tider med bistånd innebär att det för den enskilde är svårare att ta sig ur bidragsberoendet.

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

Det finns en strävan inom ABI om ett fortsatt bra och förbättrat samarbete både internt och externt. Som exempel nämns vid intervjuer samverkan med Arbetsförmedlingen, Sfi, civilsamhället och näringslivet. Dock anser man idag att det samarbete man har med andra är positivt.

Dua, delegationen för unga och nyanlända till arbete, innebär samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunen (Sfi och ABI). Dua ska främja samverkan mellan kommun och arbetsförmedling samt utveckling av nya samverkansformer. Syftet är att bidra till minskad ungdomsarbetslöshet och effektivisering av nyanländas etablering i arbetslivet.

Inom Lidingö stad lyfts arbetet i Dua som ett viktigt verktyg inför framtiden.

Våra kommentarer: Vår bedömning är att organisationen kring arbetet med mottagande och integration har fått en större tydlighet jämfört med tidigare organisation. Ansvaret är samlat i en enhet som också har samverkan med övriga delar av den kommunala förvaltningen.

Enheten för försörjningsstöd samverkar nära med integrationsenheten vilket vi bedömer som viktigt.

3.5.1 Bostäder

De flesta nyanlända placeras i Högsätra som är ett ombyggt f.d. sjukhem. Även andra bostäder finns, i första hand för större barnfamiljer. Högsätra består av enskilda rum och fyra rum delar på ett kök. Viss irritation finns och ur integrationssynpunkt är åsikten att boendet inte är optimalt men ändå är det ett faktum att Lidingö kommun klarar att ta emot nyanlända enligt bosättningslagen i och med Högsätra.

I och med kommunfullmäktiges beslut om att inte erbjuda fortsatt boende efter etableringsperioden blir det en omsättning av boende på bl.a. Högsätra. Detta innebär att kommunen bedömer att man kommer att klara att ordna bostäder kommande år för nyanlända enligt bosättningslagen.

De enskilda som blir utan bostad efter etableringsperioden får svårigheter att finna ny bostad. För att stötta upp har funktionen boendestödare inrättats och den erfarenhet som redovisas vid intervjuer är att det är framgångsrikt. Flera bostäder inom staden har hittats men de flesta har funnit bostäder i andra kommuner företrädesvis ute runt om i landet.

De som sägs upp får idag om behov föreligger ekonomiskt bistånd till tillfälligt boende vilket kan bli en dyr lösning för kommunen.

Det nya beslutet har inneburit ett påverkat enhetens arbetssätt markant och är det orosmoment som just nu finns inom enheten.

Våra kommentarer: Kommunen klarar idag mottagande av nyanlända i och med Högsätra. Ur integrationssynpunkt är det inte, bedömer vi, ett ändamålsenligt boende.

3.5.2 Arbete/sysselsättning

Det finns en tydlig politisk målsättning att förvaltningen ska arbeta med sysselsättningsfrågor för de nyanlända. Därför har som tidigare nämnts två arbetskoordinatorer anställts med placering inom ABI. Deras arbetsuppgifter innebär

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

stöttning och uppmuntran för de nyanlända att söka jobb. De hjälper till med att skriva CV och ansökningar och matchar varje persons kompetens med företagarens eller arbetsplatsens behov. Det privata näringslivet utgör en mycket viktig part i detta arbete och samverkan beskrivs av alla som mycket god.

Arbetsförmedlingen är de som ansvarar för att ta fram en etableringsplan för varje nyanländ person. Arbetsförmedlingen har också ett ansvar för att ta fram praktikplatser och samverkar med både integrationsenhet och Sfi.

Samverkan inom staden när det gäller arbete anses vara god, dels med näringslivssekreterare och dels med näringslivet. Även samverkan med Arbetsförmedlingen uppges som god. Ett stort antal praktikplatser/arbeten har genererats. En viktig fråga är att få till en långsiktighet i anställningar.

ABI tar fram statistik gällande pågående ärenden och dessa uppgår i början på 2018 till 330 ärenden. 40 extra tjänster finns för närvarande och av dessa är 25 inom förskolan och 15 på äldreboenden. Sammanlagt har ca 100 personer fått praktik eller arbete sen januari 2017. Under hösten 2017 övergick 17 praktikplatser i anställningar.

Det finns frivilligorganisationer som arbetar med jobb och praktik för nyanlända och det är Nema problema och Go Lidingö.

Våra kommentarer: Det finns ett starkt politiskt fokus på sysselsättning och vår uppfattning är att förvaltningen arbetar med dessa frågor på ett framgångsrikt sätt. Vi bedömer det som viktigt att arbetet som utförs på enheten och resultatet som uppnås värderas och följs upp regelbundet, i synnerhet med kopplingen till Sfi och utbildningsplikten.

3.5.3 Sfi

Lidingö Vuxenutbildning bedriver kommunal vuxenutbildning, grundläggande utbildning för vuxna, gymnasieutbildning för vuxna samt svenska för invandrare, Sfi. Sfi utgör en obligatorisk del för nyanlända och det är kommunens ansvar att ordna Sfi. I Lidingö är kommunen huvudman för Sfi. Sfi utgörs av ett antal kurser och utbildningsspår. Vilken kurs och spår den enskilde går avgörs av tidigare utbildning och erfarenhet.

Normaltiden för att genomgå Sfi är 1,5 till 2 år men vissa högutbildade klarar det på kanske 0,5 år. Målsättningen är att alla ska klara alla nivåer och få betyg men det finns ett antal personer som inte klarar utbildningen. De enskilda får gå så länge man har en progression i utbildningen. Vid intervjuer framkommer att man måste ha olika strategier för olika grupper för att klara utbildningen.

Sfi perioden innebär också möjlighet till praktik som underlättar språkträningen. Kombinationen Sfi och praktik utgör en bra grund för den enskilde att sen komma vidare i arbete eller andra studier. Om någon uteblir från Sfi och/eller arbetspraktik ska det innebära konsekvenser.

Idag har ca 350 elever Sfi-undervisning på Lidingö och av dessa ingår ca 200 i etableringen.

Sfi-verksamheten uppges att det varit en jobbig intensiv period det sista halvåret. Den nya lagstiftningen, som innebär utbildningsplikt, tydliggör behovet av utbildning hos nyanlända och regeringen har avsatt extra medel för ändamålet.

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

Vuxenutbildningen har startat tre spår av lärlingsutbildning inom barnomsorg, äldreomsorg och hotell/konferens. För att gå dessa utbildningar måste man vara klar med Sfi. Många nyanlända har gått och går dessa utbildningar. Ett problem på senare tid är att flera har fått avsluta sin lärlingsutbildning i och med att etableringsperioden är slut och man inte längre har en bostad på Lidingö och tvingas till annan ort.

Vid intervjuer framkommer att målet från politiken att komma ut i arbete eller annan sysselsättning snabbt inte är långsiktigt. Det uppstår en konflikt mellan att snabbt komma ut i arbete alternativt få en stadigare utbildningsgrund att stå på, som kan vara långsiktigt bättre.

Vidare framkommer vid intervjuer att Sfi har upplevt en avsaknad av samarbete inom kommunen tidigare men att man nu hoppas mycket på Dua som man bedömer komma att innebära samverkan.

Våra kommentarer: Sfi-undervisningen utgör en mycket viktig del av integrationsarbetet inom kommunen. Vår bedömning är att samverkan kan utvecklas ytterligare med kommunen i övrigt. I synnerhet gällande frågan om utbildningsplikt kontra arbete/praktik och långsiktighet i integrationen. Vi kan konstatera att utbildningens syfte och politikens mål att snabbt komma ut i sysselsättning inte är fullt ut kompatibla men att en medvetenhet finns om problemet. Det enda som kan råda bot på detta i nuläget är som vi uppfattar ett bättre samarbete och samverkan.

3.5.4 Frivilligorganisationer

Det finns ett omfattande stöd för integration i civilsamhället. Många Lidingöbor hjälper på olika sätt till med att nyanlända ska känna sig välkomna till staden och integreras i samhället. Exempel på initiativ och organisationer som engagerar sig i integrationsarbetet:

- Vänverksamheten
- Kom igång stödjure
- Nema problema
- Go Lidingö
- Nema kids foundation
- Refuges Welcome Lidingö
- Rädda barnen
- Röda korset
- Språkvän
- Språkcafeer
- Volontärverksamheten Lidingö
- Vänfamilj
- Kyrkliga församlingar
- Idrottsföreningar

Våra kommentarer: Vi kan konstatera att det finns ett starkt utvecklat arbete i civilsamhället när det gäller integration. Vid intervjuer med både företrädare för politiken och förvaltningen framkommer att de utgör en ovärderlig insats för integrationsarbetet i Lidingö kommun.

3.6 Ekonomi

Verksamheter för mottagande och integration samt ensamkommande barn/ungdomar finansieras av statsbidragsintäkter. Verksamheten är svårbudgeterad beroende på en föränderlig verksamhet och förändrade förutsättningar och ersättningsmodeller avseende statsbidrag främst gällande ensamkommande barn och ungdomar. Den nya ersättningsmodellen för ensamkommande barn och ungdomar har inneburit betydligt lägre ersättning per dygn. Detta innebär att förvaltningen måste vidta åtgärder och anpassa till gällande statsbidrag. Åtgärder har vidtagits genom bl.a. avveckling av HVB⁸-boenden och inrättade av stödboenden, omförhandling av dygnspris.

Verksamheten är föränderlig också utifrån olika antal nyanlända varje år vilket kräver anpassningar av verksamhet, periodiseringar av ekonomin mm. I och med att ett antal nyanlända av 2017 års fördelningstal kom först under 2018 så innebar det att schablonersättningar som budgeterats under 2017 kom först 2018 och därmed påverkade resultatet.

Verksamheten inom integrationsenheten bedrivs helt med statsbidragsmedel och anpassas till förutsättningarna.

	2017 mnkr	jan-mars 2018 mnkr
Statsbidrag	23,5	5,9
Kostn för arbetskraft	5,8	1,7
Kostn för SFI och för integrationsstärkande åtg	4,6	2,8
Ekonomiskt bistånd för personer i etableringsfasen	10,4	0,8
Övriga kostnader	2,7	0,6
Resultat	0	0

Prognosen för 2018 är ett nollresultat

Kostnader för personer som varit i kommunen i mer än två år är svåra att svara på då det handlar om kostnader för ekonomiskt bistånd och för detta finns ingen särskild specifikation. De som gått ur etableringen och bor kvar på Lidingö räknas som vilka Lidingöbor som helst.

Våra kommentarer: Vår uppfattning är att Lidingö kommun har kontroll över den ekonomiska situationen avseende mottagande av nyanlända. I den tidigare granskningen gjorde revisorerna en djupare bedömning av ekonomin och konstaterade bl a att en strukturerad hantering av statsbidragen bedömdes som nödvändig. Vår bedömning nu är att Lidingö stad har en samlad bild av ekonomin i och med att

⁸ Hem för vård eller boende

2018-06-13

controller på Omsorgs- och socialförvaltningen har den samlade bilden. Detta bedömer vi som positivt.

I verksamhetsberättelsen för 2017 finns en mycket bra och samlad bild av den ekonomiska situationen gällande integration inklusive ensamkommande barn och ungdomar.

3.7 Uppföljning

Verksamheten följs upp i samband med bl.a. verksamhetsberättelsen. Där har mottagande av nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar en tydlig uppföljning. I samband med den nya organisationen har också en del uppföljning och statistik redovisats i olika sammanhang.

Den politiska församlingen anser att de får en mycket bra redovisning, både i Kommunstyrelsen och i Omsorgs- och socialnämnden. Detta framkommer vid intervju med ordf. i Omsorgs- och socialnämnden tillika vice ordförande i Kommunstyrelsen. Mottagande av nyanlända och integration uppges vara en stor och ständigt aktuell fråga. Detta gäller såväl det ekonomiska läget samt insatserna med arbetsmarknadsåtgärder. Kommunikationen mellan politik och förvaltning uppges vara mycket god och "dialogen är ständigt pågående."

En utvärdering ska göras angående vad de nyanlända som genomgått etableringen har för uppfattning om hur det fungerar. Ett 50-tal personer som genomgått etableringen ska tillfrågas. Utvärderingen beräknas vara klar i juni 2018. Syftet är att hitta förbättringsområden.

Vi har i denna granskning träffat ett antal nyanlända som genomgår eller genomgått etableringsperioden. De åsikter som kommit fram vid dessa möten är genomgående tacksamhet mot Lidingö kommun och Sverige.

Våra kommentarer: Vi har tagit del av olika former av uppföljning och statistik avseende mottagande av nyanlända och vår uppfattning är att det finns tillfredställande uppföljning idag. Vi bedömer dock att detta är ett område som kan utvecklas ytterligare.

Vi har träffat ett antal nyanlända i syfte att få en uppfattning om åsikter om Lidingö stads mottagande. De svar vi får kan ej anses heltäckande då vissa språkförbistringar finns. Vi hänvisar till den rapport som kommunen tar fram och som kommer att vara klar i juni 2018.

4 Slutsats och rekommendationer

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att kommunen i huvudsak bedriver ett ändamålsenligt integrationsarbete.

Jämfört med den tidigare granskningen som gjordes år 2016/2017 så har mycket hänt som vi bedömer som positivt. Vi vill särskilt framhålla här arbetet med att fokusera på sysselsättningsåtgärder.

Vår sammanfattande bedömning är att det är ett väl fungerande och stabilt mottagande av nyanlända i Lidingö stad.

Orosmomentet är bostadsfrågan där det blir problem i och med att personer sägs upp från sina boenden de haft under etableringsperioden.

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

Vi kan konstatera att det skett en utveckling av mottagandet av nyanlända sedan tidigare granskning i positiv riktning. Vi tänker då närmast på sysselsättningsfrågorna.

4.1 Svar på revisionsfrågan

Här följer sammanfattande svar på revisionsfrågorna.

Hur har Lidingö påverkats av bosättningslagen?

Lidingö kommun har klarat av att ta emot nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar enligt de s.k. kommuntalen. Problemet har varit och är bostäder men i och med att många kan bo på Högsåtra har man klarat mottagandet.

Hur många flyktingar, ensamkommande barn, andra skyddsbehövande och anhöriga har anvisats till kommunen?

Se nedan

Hur många har beviljats uppehållstillstånd och boende?

De som blir anvisade till Lidingö från Migrationsverket har alla uppehållstillstånd och i och med detta så är kommunen skyldig att anvisa boende. Detta gäller ej ensamkommande barn/ungdomar där även asylsökande placeras i kommunen. Lidingö har sedan de nya bosättningslagen kom klarat att ta emot de nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar som blivit anvisade. Även egenbosatta, s.k. ebos kommer till kommunen. De ingår ej i anvisningstalen och inga siffror finns på hur många det kan vara.

Hur ser mottagandet av kvotflyktingar ut?

Lidingö kommun tar enligt avtal med migrationsverket emot kvotflyktingar. De ingår i det totala antalet mottagna enligt kommuntalet. Mottagande av kvotflyktingar ställer större krav på mottagningsorganisationen då de mottagna kommer direkt från flyktingläger.

Hur ser kostnader och intäkter ut för mottagande av nyanlända fram till idag?

Lidingö kommun klarar idag mottagandet inom ramen för de statsbidrag som erhålls.

Hur stora är kostnaderna för de som varit i kommunen i två år och etableringsperioden är slut?

Kostnader för de som varit i kommunen i mer än två år handlar främst om försörjningsstöd. De som genomgått etableringen räknas som vilken Lidingöbo som helst och särredovisas ej. Eftersom det inte finns någon särskild redovisning i kommunen för detta syfte går det ej med en rimlig arbetsinsats att besvara frågeställningen.

Hur ser prognosen ut framöver?

Mottagande av nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar kommer fortsatt att vara en utmaning. Prognoser framåt visar på ytterligare ökning av utgifterna. Antalet personer som kommer samt finansieringen via statsbidrag är oklar vilket innebär osäkra planeringsförutsättningar och försvårar långsiktighet och kontinuitet i mottagandet. Budgetpåverkan bedöms främst ske inom omsorgs- och socialnämnden i

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

form av ökat ekonomiskt bistånd, kostnader för boende samt arbetsmarknadsåtgärder. Arbetet med att tillskapa boenden är fortsatt en stor utmaning.

Vilka är erfarenheterna från de nyanlända som varit här två år eller mer?

Kommunen färdigställer vid tidpunkten för denna granskning en utvärdering av vad de som genomgått etableringsperioden tycker om mottagandet. Vi hänvisar till denna utvärdering när den är klar.

I denna granskning har vi träffat ett antal nyanlända och dessa är odelat positiva till mottagandet men är alltför få för att kunna utgöra en grund för svar på revisionsfrågan.

Hur ser jämförelsen ut med andra kommuner?

Lidingö kommun tar emot nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar enligt nya bosättningslagen och klarar åtagandet.

Granskaren i denna rapport kan göra jämförelser utifrån erfarenhet från andra kommuner avseende organisation, styrning mm och gör bedömningen att Lidingö stad har ett mycket bra mottagande i jämförelse.

Vilka strategier har kommunen för hur nyanlända ska bli integrerade efter två års vistelse i kommunen.

Kommunen arbetar aktivt med att de som kommer ur etableringen ska ha någon form av sysselsättning. Detta är ett starkt prioriterat mål.

4.2 Våra rekommendationer

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunen att:

- Den integrationspolicy som finns är från 2015 och är ett övergripande dokument som gäller hela den kommunala förvaltningen. I policyn finns ett uppdrag om uppföljning men vi har i denna granskning inte tagit del av någon uppföljning enligt denna modell. Frågan som uppstår är om policyn bör revideras och lyftas till den politiska församlingen och/eller om integrationspolicyn bör/ska ingå i ordinarie styrsystem med mål. Detta är en fråga som bör lyftas då det ej är tillfredställande med dokument som ej anses aktuella och möjliga att följa upp.
- Det finns ett starkt politiskt fokus på sysselsättning och vår uppfattning är att förvaltningen arbetar med dessa frågor på ett framgångsrikt sätt. Vi bedömer det som viktigt att arbetet som utförs på enheten och resultatet som uppnås värderas och följs upp regelbundet, i synnerhet med kopplingen till Sfi och utbildningsplikten.
- Sfi-undervisningen utgör en mycket viktig del av integrationsarbetet inom kommunen. Vår bedömning är att samverkan kan utvecklas ytterligare med kommunen i övrigt. I synnerhet gällande frågan om utbildningsplikt kontra arbete/praktik och långsiktighet i integrationen. Vi kan konstatera att utbildningens syfte och politikens mål att snabbt komma ut i sysselsättning inte är fullt ut kompatibla men att en medvetenhet finns om problemet. Det enda som kan råda bot på detta i nuläget är som vi uppfattar ett bättre samarbete och samverkan internt inom kommunen.

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

2018-06-13

KPMG AB

Lena Forssell
Certifierad kommunal revisor

Magnus Larsson
Certifierad kommunal revisor

Lidingö kommun

Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

Bilaga 1

Fördelning per kommun av nyanlända som omfattas av anvisningar till Stockholms län år 2018 (totalt 4 931 personer):

- Botkyrka: 92
- Danderyd: 139
- Ekerö: 116
- Haninge: 182
- Huddinge: 193
- Järfälla: 105
- **Lidingö: 144**
- Nacka: 304
- Norrtälje: 131
- Nykvarn: 32
- Nynäshamn: 74
- Salem: 41
- Sigtuna: 73
- Sollentuna: 166
- Solna: 215
- Stockholm: 1 882
- Sundbyberg: 65
- Södertälje: 0
- Tyresö: 160
- Täby: 191
- Upplands Väsby: 84
- Upplands-Bro: 54
- Vallentuna: 135
- Vaxholm: 43
- Värmdö: 160
- Österåker: 150

Lidingö kommun
Granskning av stadens mottagande av nyanlända

2018-06-13

Bilaga 2

Kommunmottagna enl ersättningsförordningen 2107. 2018-01-01												
	Kvotflykting (Kategori 1)	varav ensam bam	Person från anläggning sboende (ABO) i Migrations- verkets mottagnings- system (Kategori 2)	varav ensam bam	Person från eget boende (EBO) i Migrations- verkets mottagnings- system (Kategori 6)	varav ensam bam	Övriga (Kategori 3)	varav ensam bam	Anhöriga (Kategori 4)	varav ensam bam	Totalt	varav ensam bam
BOTKYRKA	21		189	62	185	6	7		55		457	68
DANDERYD	3		118	15	15		1	1	7		144	16
EKERÖ	20		64	11	4	3	1		24		113	14
HANINGE	25		297	62	66	2	7	2	56		451	66
HUDDINGE	33		344	79	112	5	10	3	111		610	87
JÄRFÄLLA	55		194	82	93	14	5	2	94		441	98
LIDINGÖ	33		109	20	11	1	2	2	12		167	23
NACKA	44	1	381	43	39	5	4	2	49		517	51
NORRTÄLJE	21		250	55	30	5	11	2	44		356	62
NYKVARN			38	7	2	1	1	1	10		51	9
NYNÄSHAMN	20		106	16	16	3	7	2	18		167	21
SALEM	10	2	52	11	17				4		83	13
SIGTUNA	12	1	117	23	47	3	5		41		222	27
SOLLENTUNA	19		254	43	63	2	8	2	77		421	47
SOLNA	50		275	35	31	6	3	2	19		378	43
STOCKHOLM	283	2	3 445	460	737	60	53	15	526		5 044	537
SUNDBYBERG	15		93	32	81	5	3		44		236	37
SÖDERTÄLJE			36	26	257	6	21	1	92		406	33
TYRESÖ	14		130	28	14	1	1	1	8		167	30
TÄBY	21		215	30	24	2	3		23		286	32
UPPLANDS-BRO	22		74	34	46	1	4	4	13		159	39
UPPLANDS-VÄSBY	13		166	48	50	5	2	1	50		281	54
VALLENTUNA	45		104	14	12	1	2	1	7		170	16
VAXHOLM	7		35	6	3						45	6
VÄRMDÖ	33		167	23	16	1			20		236	24
ÖSTERÅKER	36		153	20	7	2			23		219	22
Summa	855	6	7 371	1 279	1 968	138	160	43	1 419		11 773	1 466

Bilaga 3

